

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ZAMONAVIY

TA'LIMDAGI O'RNI

Farmonova Dildora Barnoyevna

Barotova Dilfuza Dilmurodovna

Buxoro Olimpiya va paralimpiya sport turlariga
tayyorlash markazi o'qituvchilari

Annotatsiya: maqolada raqamli texnologiyalarning zamonaviy ta'lim tizimidagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. Ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning o'quvchilarning bilim olish faolligi, mustaqil fikrlashi va raqamli savodxonligini oshirishdagi roli tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli texnologiyalarning afzalliklari va ularni ta'lim jarayoniga joriy etishdagi ayrim muammolar ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, zamonaviy ta'lim, axborot texnologiyalari, raqamli savodxonlik, innovatsion ta'lim.

Аннотация: В статье рассматривается роль и значение цифровых технологий в современной системе образования. Анализируется роль использования информационно-коммуникационных технологий в образовательном процессе в повышении учебной активности учащихся, развитии самостоятельного мышления и цифровой грамотности. Также рассматриваются преимущества цифровых технологий и некоторые проблемы их внедрения в образовательный процесс.

Ключевые слова: цифровые технологии, современное образование, информационные технологии, цифровая грамотность, инновационное образование.

Abstract: This article examines the role and importance of digital technologies in the modern education system. It analyzes the role of information and communication technologies in the educational process in enhancing student engagement, developing independent thinking, and digital literacy. It also discusses the advantages of digital technologies and some challenges associated with their implementation in the educational process.

Keywords: digital technologies, modern education, information technology, digital literacy, innovative education.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar jamiyat hayotining barcha sohalariga, jumladan ta'lim tizimiga ham jadal kirib kelmoqda. Zamonaviy ta'limni raqamli texnologiyalarsiz tasavvur etish qiyin. Kompyuterlar, internet, interaktiv doskalar, elektron darsliklar va onlayn platformalar ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda.

Ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi, darslarni qiziqarli va samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Raqamli ta'lim (e-learning) - bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida bilim olish, baholash va boshqarish jarayonidir. Ushbu tushuncha quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

Ta'limning demokratizatsiyasi - har qanday joyda, har qanday vaqtda bilim olish imkoniyati;

Individualizatsiya - har bir o'quvchining ehtiyojlariga moslashtirilgan ta'lim;

Interaktivlik - o'qituvchi va o'quvchi, shuningdek o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro ta'sir;

Ko'pmedia vositalaridan foydalanish - matn, audio, video, animatsiyalar orqali bilimni uzatish.

Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonida bir qator muhim vazifalarni bajaradi:

- o'quv materiallarini vizual va tushunarli shaklda taqdim etish;
- o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirish;
- bilimlarni baholash va nazorat qilishni avtomatlashtirish;
- masofaviy ta'limni tashkil etish imkonini yaratish;
- o'quvchilarning raqamli savodxonligini oshirish.

Bu vazifalar ta'lim sifatini oshirishga va o'quvchilarni zamonaviy kasblarga tayyorlashga yordam beradi.

Bugungi kunda maktablarda raqamli texnologiyalardan foydalanishning turli shakllari mavjud:

- elektron darsliklar va o'quv qo'llanmalar;
- multimedia taqdimotlari va videodarslar;
- onlayn ta'lim platformalari;
- test va baholashning elektron tizimlari;
- virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar.

Bu vositalar darslarni yanada samarali tashkil etish va o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirish imkonini beradi.

Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish quyidagi afzalliklarga ega:

- ☐ o'quvchilarning faolligi va qiziqishini oshiradi;
- ☐ individual yondashuvni ta'minlaydi;
- ☐ vaqt va resurslarni tejaydi;
- ☐ ta'lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etishga yordam beradi;
- ☐ axborot bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Natijada o'quvchilar mustaqil fikrlaydigan, raqamli muhitda erkin ishlay oladigan shaxs sifatida shakllanadi.

Raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etishda ayrim muammolar ham uchraydi. Jumladan:

- texnik vositalarning yetishmasligi;
- internet tezligining pastligi;
- o'qituvchilarning raqamli ko'nikmalarining yetarli emasligi;
- o'quvchilarning texnologiyalardan noto'g'ri foydalanishi.

Bu muammolarni hal etish uchun o'qituvchilarning malakasini oshirish, maktablarni zamonaviy texnika bilan ta'minlash va o'quvchilarda axborot madaniyatini shakllantirish muhim ahamiyatga ega.

Raqamli ta'limning ijtimoiy-iqtisodiy jihatlari:

Ijobiy tomonlari:

Ta'lim xarajatlarini kamaytirish.

Qishloq va chekka hududlardagi aholi uchun ta'lim imkoniyatlarini yaxshilash.

Hayot davomidagi ta'lim (lifelong learning) konsepsiyasini amalga oshirish.

Salbiy tomonlari:

Raqamli tafovut (digital divide) muammosi.

An'anaviy pedagogik kadrlarning yangi texnologiyalarga moslashish qiyinchiliklari.

O'quvchilarning ma'lumotlar himoyasi va xavfsizligi masalalari.

O'zbekiston Respublikasida raqamli ta'limni rivojlantirish bo'yicha bir qator islohotlar amalga oshirilmoqda:

- "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasi doirasida ta'lim sohasini raqamlashtirish;
- "ZiyoNET" milliy ta'lim portalining yaratilishi;
- Maktab va oliy ta'lim muassasalariga zamonaviy texnik jihozlar bilan ta'minlash;
- O'qituvchilarning raqamli kompetensiyasini oshirish uchun malaka oshirish kurslari.

Kelajakdagi yo'nalishlar:

- Sun'iy intellekt** asosida shaxsiylashtirilgan ta'lim tizimlari;
- Blockchain** texnologiyalari yordamida ta'lim hujjatlarini saqlash va tasdiqlash;
- Adaptiv o'quv platformalari** - o'quvchining bilim darajasi va o'rganish uslubiga avtomatik moslanish;
- Robototexnika va 3D modellashtirish** texnologiyalari.

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar zamonaviy ta'limning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ular ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish va ularni raqamli jamiyat talablariga mos tayyorlashda muhim rol o'ynaydi. Kelajakda ta'lim tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanish yanada kengayib borishi kutilmoqda.

Adabiyotlar:

1. Karimov A. A. Axborot texnologiyalari va ta'lim. Toshkent: O'qituvchi, 2018. 192 b.
2. Abdullayev S. S. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari. Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. 224 b.
3. Xudoyberdiyev R. R. Ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. Toshkent: Ilm Ziyo, 2020. 180 b.
4. Qodirov B. B. Raqamli pedagogika asoslari. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2021. 160 b.
5. Ismoilova M. M. Masofaviy ta'lim va uning pedagogik imkoniyatlari. Toshkent: O'qituvchi, 2020. 148 b.
6. Rasulov J. J. Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi // Pedagogik ta'lim jurnali. 2022. №3. 45–50 b.

7. Tursunov F. F. Raqamli ta'lim muhiti va o'quvchilar faolligi // Xalq ta'limi jurnali.

2021. №4. 32–38 b.

